

Unitatea de învățare 1

INTRODUCERE

1.1. Obiectivele cursului	p. 5
1.2. Concepția curriculară	p. 5
1.3. Scopul unităților de învățare	p. 5
1.4. Tematica unităților de învățare	p. 6
1.5. Bibliografie generală	p. 6

1.1. Obiectivele cursului.

Cursul de drept comercial se adresează studenților și își propune să contribuie la formarea unei gândiri juridice și economice în domeniul afacerilor. Disciplina are ca obiective principale aprofundarea de către studenți a noțiunilor teoretice și practice în domeniul comercial, cunoașterea modificărilor legislative în acest domeniu. Prin intermediul unor metode moderne, studentul primește informații privind participării la raporturile juridice comerciale, necesare pentru a se integra în mediul de afaceri și a dobândi abilitatea de a relaționa cu acest domeniu.

1.2. Concepția curriculară.

Întrucât dreptul roman ne învață cum se naște și se dezvoltă un sistem de drept, cum și de ce dispar unele instituții, cum intră în conflict unele cu altele, cum s-au determinat acele idei juridice care au influențat direcția evolutivă a societății, respectiv permite urmărirea cursului dinamic al dreptului de la cele mai modeste începuturi și până la admirabila sa dezvoltare, datorită căreia încă continuă să influențeze epoca contemporană, cursul de față își propune să ofere suportul de bază pentru înțelegerea principalelor instituții ale dreptului privat roman.

Cursul este astfel conceput încât să permită studenților atât a se familiarizeze cu latina juridică și cu terminologia dreptului roman, atât ca pregătire în vederea unor studii mai aprofundate de drept, cât și ca introducere în dar și atmosfera autentică în care s-a manifestat geniul juridic al romanilor.

1.3. Scopul unităților de învățare.

Unitățile de învățare selectate au fost astfel alese încât să ajute cursanții să dobândească o serie de competențe legate de instituțiile fundamentale ale dreptului privat roman, înțelegând prin aceasta capacitatea de a explica terminologia juridică latină și adagiile juridice latine, însă și capacitatea de a sesiza distincția dintre elementele trecătoare și cele imuabile ale unei instituții de drept, cât și raporturile ce se stabilesc între acestea.

Totodată, cursul se dorește a fi și o introducere în categoriile, clasificările și noțiunile dreptului, întrucât, dacă astăzi jurisconsultii din întreaga lume mânuiesc aceleași concepte, aceasta este opera jurisconsultilor Romei.

De asemenea nu trebuie uitat avertismentul marelui jurisconsult român C. Hamangiu care spunea că:

„Mai mult decât un simplu exercițiu, Dreptul roman ne dă un orizont istoric unic, căci îmbrățișează [...] o perioadă milenară. E inutil să spunem că Dreptul este într-o continuă transformare. Pentru cine nu vrea să învețe decât Dreptul actual, acela nu va prinde decât o fărâmă, un moment din această neîncetată devenire și orice posibilitate de a înțelege rostul și menirea celor ce le învață îi este definitiv refuzată”.

1.4. Tematica unităților de învățare.

Temele sunt următoarele:

- Unitatea de învățare 1: Introducere;
- Unitatea de învățare 2: Noțiuni introductive privind studiul dreptului comercial roman;
- Unitatea de învățare 3: Întreprinderea . Forma juridică de desfășurarea a activității cu caracter profesional;
- Unitatea de învățare 4: Fondul de comerț;
- Unitatea de învățare 5: Comercianții - Profesioniști ai întreprinderii;
- Unitatea de învățare 6: Obligații specifice ale profesioniștilor;
- Unitatea de învățare 7: Auxiliarii profesioniștilor;
- Unitatea de învățare 8: Societățile. Evoluție, forme și înființare;
- Unitatea de învățare 9: Reguli speciale aplicabile fiecărei forme de societate.

1.5. Bibliografie generală.

- 📖 Stanciu D. Cărpenu, Tratat de drept comercial roman. Ediția a V-a actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- Stanciu D. Carpenaru, Gheorghe Piperea, S. David, Legea societăților. Ediția 5, Ed. CH Beck, București, 2014;
- Gh. Piperea, Drept Comercial. Întreprinderea în reglementarea Noului Cod civil, Editura C.H. Beck, București, 2012
- Vasile Nemes, Drept comercial - Conform noului Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2012;
- Smaranda Angheni, Drept comercial. Profesioniștii-comercianți, Ed. CH Beck, București, 2013;
- Smaranda Angheni, Raporturile juridice dintre profesioniștii-comercianți, Ed. CH Beck, București, 2014;
- Didea Claudiu Ionel, Drept comercial, Ed. Universul Juridic, București, 2015;
- Didea Claudiu Ionel, Dreptul european al concurenței, Ed. Universul Juridic, București, 2014;
- Didea Claudiu Ionel, Obligațiile profesionale ale comercianților, Ed. Paralela 45, Pitești, 2003

Legislație:

- Legea 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență
- Legea nr. 31/1990 privind societățile
- Legea nr. 26/1990 privind Registrul Comerțului
- Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin
- Legea nr. 59/1934 asupra cecului.
- 📖 Academia Română, Manualul juridic al lui Andronachi Donici (ediție critică), Editura Academiei R.P.R., București, 1959.
- 📖 Aulus Gellius, Noaptea atice (traducere: D. Popescu, introducere și note: I. Fischer), Editura Academiei R.S.R., București, 1965.
- 📖 Calenderu, Ioan, Studiu asupra legii celor XII Tabule (extras din Analele Academiei Române, seria II, t. X), Tipografia Academiei Române, 1888.
- 📖 *** Corpus Juris Civilis (ed. A. Kriegel, M. Kriegel), Lipsiae, pars prior (impressio septima, 1856), pars altera (impressio nona, 1861), pars tertia (impressio nona, 1861).

- 📖 Cuza, George A., Organizația judiciară extraordinară în imperiul roman (noile teorii în materie), Tiparul „Albina Românească” S.A., Iași, 1936.
- 📖 Danielopolu, George, Explicațiunea Instituțiilor lui Iustinian, vol. I, a doua edițiune, Tipografia Statului, București, 1911.
- 📖 Dimitrescu, Gr.; Dumitriu, G., Constandaky, G. G.; Georgescu, Valentin-Al., Texte de drept roman, Tipografia Cărilor Bisericești, București, 1943.
- 📖 Gaius, Instituțiunile [dreptului privat roman] (traducere, studiu introductiv, note și adnotări de Aurel N. Popescu), Editura Academiei R.S.R., București, 1982.
- 📖 Girard, Paul Frédéric, Manuel élémentaire de droit romain, deuxième édition, Arthur Rousseau Éditeur, Paris, 1898.
- 📖 Girard, Paul Frédéric, Textes de droit romain, cinquième édition, Arthur Rousseau Éditeur, Paris, 1923.
- 📖 Hamangiu, C.; Nicolau, Matei G., Dreptul roman, vol. I, Editura Librăriei Socec & Co., București, 1930.
- 📖 Longinescu, S. G., Elemente de drept roman, vol. I-II, Tipografia Soc. Anonime „Curierul Judiciar”, București, 1926-1929.
- 📖 Palade, Ion, Codul Caragea, Editura Librăriei Leon Alcalay, București, 1907.
- 📖 Pereterskii, I. S., Digestele lui Iustinian (traducere de Y. Eminescu), Editura Științifică, București, 1958.
- 📖 Tomulescu, Const. St., Manual de drept privat roman, Tipografia și Litografia Ministerului Învățămîntului, București, 1956.
- 📖 M. de Juglart, B. Ippolito, *Cours de droit commercial*, vol. I. Ed. Montchrestien, 1978
- 📖 D. Gălășescu-Pyk, *Drept comercial*, București, 1948
- 📖 I.N. Fiñescu, *Curs de drept comercial*, vol. I, București, 1929
- 📖 I.L. Georgescu, *Drept comercial român*, vol. I, Editura „Socec”, București
- 📖 O. Manolache, *Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar*, Editura ALL, București, 1997
- 📖 Ion Băcanu, *Firma și emblema comercială*, Editura Lumina Lex, București, 1998
- 📖 G. Ripert, R. Roblot, *Traite de droit commercial*, tome 1, editia 17, vol. I, ed. Librairie Generale de Droit et Jurisprudence, 1998
- 📖 R. Rodiere, R. Houin, *Droit commercial*, vol. I, Dalos, Paris, 1970
- 📖 R. Rodiere, *Droit commercial*, septieme edition, Dallos, Paris, 1975
- 📖 Et. C. Perruchoud, *Introduction au droit cammercial des Etats-Unis*, Schulthechs Polygraphischer Verlang, Zürich, 1990
- 📖 G. Farjat, *Droit economique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1971
- 📖 C. Gavalda, G. Parléani, *Drept comunautaire des affaires*, Litec, Paris, 1988
- 📖 Y. Chartier, *Droit des affaires*, Presses Univexsitaires de Fraticce, Paris, 1984
- 📖 Y. Guyon, *Droit des affaires*, vol. I, ed. 6, Paris, 1990
- 📖 Yolanda Eminescu, *Tratat de proprietate industrială*, vol. II, Semne distinctive, Editura Academiei, București, 1983
- 📖 Alfred Jauffret, Jacques Mestre, *Droit commercial*, 22 Edition, L.G.D.J., Paris, 1995
- 📖 C. Vivante, *Principii de drept comercial*, Editura Cartea Românească, București, 1928
- 📖 Adrian M. Truichici, Luiza Neagu, *Drept comercial – Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene*, Ed. Universul Juridic, București, 2017;

NOȚIUNI INTRODUCATIVE PRIVIND STUDIUL DREPTULUI COMERCIAL ROMAN

2.1. Obiective	p. 8
2.2. Noțiunea și obiectul dreptului comercial	p. 8
2.3. Apariția și evoluția istorică a dreptului comercial	p. 10
2.4. Izvoarele dreptului comercial	p. 14
2.5. Tendințele moderne ale dreptului comercial	p. 17
2.6. Rezumatul unității de învățare	p. 21
2.7. Lucrare de verificare	p. 22
2.8. Bibliografie	p. 22

2.1. Obiective

- introducerea cursanților în studiul dreptului comercial;
- familiarizarea cursanților cu accepțiunile date activității economice și cu sistemul de drept aplicabil în materia dreptului comercial;
- dezvoltarea capacității cursanților de a sesiza necesitatea obiectivă de a reglementa activitatea de comerț și de a înțelege premisele apariției dreptului comercial și evoluția dreptului comercial de la primele reglementări ale activității comerciale și până la noua legislație în materie comercială

2.2. Noțiunea și obiectul dreptului comercial

§1. Precizări prealabile

Dreptul comercial, ca disciplină juridică de studiu, s-a născut din necesitatea obiectivă de reglementare prin norme de drept a unei activități economice existente în societatea omenească care este **comerțul**.

Din punct de vedere etimologic, noțiunea de comerț își are originea în expresia latină *commercium*, care este un cuvânt compus, format din formele „cum” și „merxe”, ceea ce înseamnă în traducere românească „cu marfă”. Activitatea de comerț este exercitată, de regulă, de un comerciant (merx – mercator).

Din punct de vedere economic, comerțul reprezintă o activitate, care se realizează prin schimbul și circulația mărfurilor de la producători la consumatori. Altfel spus, comerțul constă de fapt în toate activitățile întreprinse de persoanele fizice ori persoanele juridice – cunoscute cu denumirea de comercianții sau negustorii – în intervalul dintre momentul producerii mărfurilor și intrării lor în circuitul economic până în momentul în care acestea ajung la consumatori.

În sens juridic, noțiunea de comerț cuprinde o gamă de activități mult mai largă în care pe lângă operațiunile de interpunere în circulația mărfurilor, specifice negustorilor, sunt cu-

prinse toate activitățile desfășurate în procesul de producere a bunurilor pe care le realizează fabricanții, precum și întreaga sferă a prestărilor de servicii¹.

Până la abrogarea Codului comercial, semnificația juridică a noțiunii de comerț se fundamenta pe dispozițiile art. 3 din C. com., articol reglementa întreaga gamă de activități (acte, fapte juridice și operațiuni) la care, potrivit art. 7 din același cod, participau comercianții persoane fizice și persoane juridice. Potrivit doctrinei juridice, dreptul comercial cuprindea normele juridice care reglementau activitatea comercială, adică acele activități specifice referitoare la producerea și circulația mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii².

În contextul reglementărilor actuale, pentru definirea noțiunii de drept comercial prin folosirea sensului juridic al noțiunii de comerț, trebuie să avem în vedere dispozițiile legale în vigoare.

Noul Cod civil reglementează totalitatea raporturilor de drept privat, plecând de la ideea unității lui – concepția monistă, încorporând prevederile specifice ramurilor de drept privat, adică dreptului civil, dreptului familiei, dreptului comercial și dreptului internațional privat. Abrogarea Codului comercial și adoptarea noului Cod civil aflat acum în vigoare nu a condus la dispariția ramurii de drept comercial fiindcă, în fapt, nu s-a produs dispariția relațiilor sociale specifice acestei ramuri, iar în drept, nefiind înlăturate normele juridice care le reglementează. Prin adoptarea Codului civil actual nu s-a avut în vedere absorbția ramurii de drept comercial de către cea a dreptului civil, ci doar schimbarea sediului materiei prin actualizarea și reunirea normelor juridice în Codul Civil, existând în continuare o multitudine de legi speciale aplicabile dreptului comercial. Pentru toate cazurile în care domeniul dreptului comercial nu conține reguli de drept aplicabile unor anumite situații sau raporturi juridice nereglementate, Codul civil are așa-numitul rol de drept comun, ca exemplu elocvent menționând aici dispozițiile art. 291 din Legea nr. 31/1990 a societăților comerciale: „Prevederile din prezenta lege se completează cu dispozițiile *Codului civil* și ale *Codului de procedură civilă*”.

Fundamentul actelor și faptelor specifice activității comerciale – în contextul actualelor reglementări – îl constituie art. 8 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, care prevede că: „în toate actele normative în vigoare, expresiile « acte de comerț », respectiv « fapte de comerț » se înlocuiesc cu expresia « activități de producție, de comerț sau prestări de servicii »”.

Noul Cod civil aflat acum în vigoare are în vedere, potrivit dispozițiilor art. 3 alin. (3), activitățile organizate ce constau în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii.

Față de cele precizate mai sus, dreptul comercial cuprinde normele juridice care reglementează activitatea comercială, adică producerea și circulația (distribuția) mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii³.

§2. Obiectul dreptului comercial

În Europa continentală sistemul de drept romano-franco-german s-a disjuns în **sistemul obiectiv** sau franco-italian și **sistemul subiectiv** sau germanic⁴.

În sistemul subiectiv, dreptul comercial are ca obiect de studiu *normele juridice aplicabile comercianților ca o categorie profesională distinctă*, fără a reglementa activitatea persoanelor care nu au calitatea de comerciant. El este considerat un drept profesional⁵. Inițial,

¹ D. Gălășescu-Pyk, *Drept comercial*, București, 1948, p. 62 și M. de Juglart, B. Ippolito, *Cours de droit commercial*, vol. I. Ed. Montchrestien, 1978, p. 5

² Inițial activitatea de producție și comercializare a mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii era denumită generic activitate economică.

³ Stanciu D. Cârpenaru, *Tratat de drept comercial roman*. Editia a V-a actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 23

⁴ Din sistemul obiectiv, franco-italian s-au inspirat și s-au format sistemele naționale de drept comercial din unele țări ca: Franța, Italia, Belgia, Luxemburg, Portugalia, Spania, România și altele. Din sistemul subiectiv, germanic s-au inspirat și s-au format sistemele naționale de drept comercial din unele țări ca: Germania, Austria, Elveția, Liechtenstein și altele. În afară de sistemul european continentul franco-german de drept, în Marea Britanie și apoi în S.U.A. s-a dezvoltat sistemul de *Common-law*, bazat pe practica instanțelor judecătorești. În țările nordice (scandinave): Danemarca, Finlanda, Norvegia, Suedia și Islanda, dreptul comercial s-a format pe baza sistemului de drept franco-german cu puternice influențe ale sistemului de *Common-law*.

⁵ Stanciu D. Cârpenaru, *op.cit.*, p. 7.

sistemul subiectiv a constituit baza primelor reglementări legale ale activității comerciale din perioada anterioară mării codificări a dreptului comercial, de la începutul secolului al XIX-lea. Acest sistem a fost preluat de Codul comercial german din 1900 și ulterior de țările europene care au fost influențate de dreptul german, țări în care este caracteristic și astăzi.

Sistemul obiectiv are în vedere reglementarea prin *norme juridice a raporturilor de drept comercial* la care participă atât comercianții cât și necomercianții, deci în acest sistem *aplicându-se normele juridice asupra unei categorii de acte juridice, fapte și operațiuni (faptele de comerț) și nu asupra unei categorii de persoane (comercianți)*. El a fost promovat de ideile revoluției franceze din 1789 și a stat la baza Codului comercial francez din 1807. Ulterior sistemul obiectiv a fost preluat de sistemele naționale de drept comercial inspirate din dreptul francez printre care și de dreptul comercial român.

Codul comercial român din 10 mai 1887, astăzi abrogat, a fost construit pe **principiul sistemului obiectiv** de drept comercial. Art. 3 C. com. menționa că actelor și faptelor juridice, precum și tuturor operațiunilor considerate ca fapte de comerț în dreptul românesc, li se aplică Codul comercial român, indiferent dacă aceste operațiuni sunt săvârșite de comercianți sau de persoane care nu au această calitate profesională.

Calitatea de comerciant a fost definită în art. 7 Cod comercial, menționându-se că: „sunt comercianți aceia care fac fapte de comerț, având comerțul ca o profesiune obișnuită și societățile comerciale“.

Din coroborarea dispozițiilor art. 3 și art. 7 din Codul comercial român rezulta că dreptul comercial avea ca obiect juridic de reglementare faptele de comerț și comercianții¹. Această subramură a dreptului privat guverna prin urmare raportul juridic la care participau atât comercianții cât și necomercianții.

Prin adoptarea noului Cod civil, aflat acum în vigoare, s-a consacrat **sistemul subiectiv** al dreptului comercial. În dispozițiile art. 3 C. civ. se menționează că sunt aplicabile reglementările Codului civil atât raporturilor dintre profesioniști, cât și raporturilor dintre profesioniști și alte subiecte de drept civil.

În accepțiunea actualului Cod civil, prin profesionist de înțelege orice persoană fizică sau juridică ce exploatează o întreprindere, profesioniștii activităților comerciale având calitatea de comercianți.

Așa cum am mai arătat, reamintim că normele juridice ale dreptului comercial – ca și normele juridice ale dreptului civil – aparțin dreptului privat. Cu alte cuvinte, ele privesc doar actele de afaceri (*iure gestionis*) și nu și actele de putere (*iure imperii*)²

§3. Definiția dreptului comercial

Dreptul comercial reprezintă **un ansamblu de norme juridice de drept privat care sunt aplicabile raporturilor juridice izvorâte din săvârșirea actelor juridice, faptelor și operațiunilor, considerate de lege fapte de comerț, precum și raporturilor juridice la care participă persoanele care au calitatea de comerciant**³.

2.3. Apariția și evoluția istorică a dreptului comercial

§1. Apariția și evoluția dreptului comercial

1.1. Perioada antică. Încă din antichitate, o dată cu apariția conceptului de proprietate s-au născut și dezvoltat primele manifestări ale schimbului de mărfuri, inițial între membrii

¹ Ionel Didea, *Drept comercial român*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 8

² St. D. Cârpenaru, *op. cit.* p. 9

³ I.N. Fiñescu, *Curs de drept comercial*, vol. I, București, 1929, p. 7 ; I.L. Georgescu, *Drept comercial român*, vol. I, Editura „Socec“, București, 1946, p. 9; G. Ripert, R. Roblot, *Traite de droit commercial*, tome 1, editia 17, vol. I, ed. Librairie Generale de Droit et Jurisprudence, 1998, p. 1; Smaranda Angheni, *Drept comercial. Profesionistii-comerciantii*, Ed.CH Beck, Bucuresti,2013, p. 2.

aceleiași comunități umane și ulterior între triburile constituite după ocupație (agricultori, păstori, pescari, cioplitori în piatră sau specializați în prelucrarea lemnului ori a metalului).

Primele forme de schimb a mărfurilor se desfășurau în natură sub forma **trocului** care asigura nu numai nevoile economice ci și relativa stabilitate între membri unor triburi diferite. După aceea au apărut târgurile de mărfuri și animale, considerate locuri stabile și determinate în care se realizau schimburile necesare impuse de nevoile omenești și de dezvoltarea relațiilor economice.

În istoria antică sunt relevante relațiile comerciale de schimb a mărfurilor desfășurate de-a lungul coastelor Mării Mediterane de popoarele egiptene, de fenicieni și grecii antici care au făcut din comerț o activitate economică înfloritoare. Primele reguli referitoare la desfășurarea comerțului datează din **Grecia antică**.

În perioada de început a **Romei antice**, ca urmare a faptului că principala sursă de acumulare a bogățiilor o constituia războaiele cuceritoare, pentru reglementarea relațiilor comerciale erau suficiente normele juridice de drept civil existente în acea epocă. Ulterior, în perioada de înflorire economică a Romei au apărut și norme juridice cu un caracter comercial în unele **acțiuni pretoriene** referitoare la exercitarea comerțului prin reprezentanți cum erau „*actio institoria*” și „*actio exercitoria*”. Comerțul maritim era reglementat de unele legi civile care conțineau și norme juridice comerciale referitoare la împrumutul maritim, avarierea vaselor (vapoarelor) răspunderea armatorului și altele.

Totodată, în Roma antică au apărut unele norme juridice referitoare la uzul comercial și executarea forțată, pe baza cărora s-au formulat principiile instituției insolvenței de mai târziu.

1.2. În perioada evului mediu, ca urmare a prăbușirii Imperiului Roman, s-au format și dezvoltat orașele cetăți italiene Veneția, Genova, Florența, Pisa, Milano și altele care au cunoscut un comerț înfloritor.

În aceste state-cetăți an apărut primele forme de organizare a comercianților în așa numitele **corporații** (*universitas*) care au dobândit ulterior o autonomie administrativă, judecătorească și legislativă.

Într-o asemenea **corporație** se reuneau comercianții și meseriașii din același domeniu de activitate economică, sub conducerea unui **consul** ales dintre ei și ajutat de mai mulți **consilieri**.

După modelul autorităților civile, **consulul** emitea anumite norme interne bazate pe obiceiuri, cu ajutorul cărora se rezolvau litigiile apărute între membrii aceleiași corporații. Aceste norme interne emise de consuli pe măsura înmulțirii lor au fost grupate sub forma unor **statute** (*culegeri*). Așa au apărut statutele din Pisa (1305), Roma (1317), Verona (1318), Bergamo (1475), Bologna (1509) și altele¹.

O dată cu dezvoltarea târgurilor medievale italiene, franceze, germane, spaniole, portugheze etc. s-a dezvoltat un drept comercial al târgurilor care prin extinderea relațiilor comerciale a influențat și dreptul comercial din țările nordice.

1.3. În perioada modernă ca urmare a dezvoltării comerțului s-a procedat la înlocuirea dreptului nescris (statutar și consuetudinar) cu un drept bazat pe norme juridice scrise.

Franța a fost prima țară europeană care a înlocuit dreptul cutumiar cu legi scrise aplicabile pe întreg teritoriul acestei țări². Prin edictul lui Carol al IX-lea din 1563 au fost create jurisdicțiile consulare, care erau aplicabile numai comercianților.

Ulterior au fost emise de Ludovic al XIV-lea cele două ordonanțe ale lui Colbert. Ordonanța din 1673 se referea la comerțul terestru și cuprindea norme aplicabile tuturor comercianților indiferent de profilul activităților lor. Ordonanța din 1681 se referea la comerțul maritim și cuprindea reguli specifice acestei activități.

Prin adoptarea Codului comercial francez din 1807, dreptul comercial se conturează ca o subramură autonomă a dreptului privat. În acest cod comercial au fost reglementate ca

¹ St. D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 11; I. Didea, *op. cit.*, p. 12

² G. Ripert, R. Roblot, *op. cit.*, vol. I, p. 14-15; R. Rodiere, R. Houin, *Droit commercial*, vol. I, Dalos, Paris, 1970, p. 6-7

atare anumite acte juridice fapte și operațiuni care erau specifice activităților comerciale, fiind scoase de sub incidența Codului civil francez din 1804.

Sub influența personalității și a politicii exercitate de împăratul Napoleon, în Europa vremii respective, Codul comercial francez a fost preluat apoi și adoptat ca lege comercială proprie de alte țări ca: Italia, Belgia, Olanda, Spania, Egiptul etc.

Italia a adoptat inițial, Codul comercial francez în anul 1808. Ulterior, după realizarea unității politice prin preluarea noii doctrine și practici judiciare comerciale formate în Franța, Belgia și Germania a fost adoptat în Italia în anul 1882 Codul comercial italian care a constituit modelul determinant pentru Codul comercial român din 1887. În anul 1942, prin adoptarea noului Cod civil italian s-a renunțat la Codul comercial italian din 1882, în prezent Italia având numai un singur cod care cuprinde o reglementare unitară a dreptului privat (civil și a comercial), dispozițiile Cod civil italian fiind completate de anumite legi speciale ce privesc activitatea economică: titlurile de credit, falimentul ș.a.

În **Germania** au fost adoptate în anul 1897 Codul civil și Codul comercial, ambele intrând în vigoare în anul 1900. Spre deosebire de sistemul francez, Codul comercial german – păstrând concepția dualistă a dreptului privat – este bazat pe sistemul subiectiv în care reglementările comerciale sunt aplicabile numai persoanelor care au calitatea de comerciant, persoane care exercită în mod obișnuit această profesiune.

În **Anglia** și **Statele Unite ale Americii** (cu excepția statului Louisiana care a adoptat sistemul francez) s-a dezvoltat **sistemul de common-law** care se bazează pe practica instanțelor judecătorești aplicată atât comercianților cât și necomercianților. Deși fiind vorba de un drept cu caracter cutumiar, ulterior și în aceste state, precum și în țările care au adoptat acest sistem, au fost elaborate legi speciale care reglementează unele instituții fundamentale ale dreptului comercial cum sunt societățile comerciale, insolvența și altele¹, în Statele Unite ale Americii adoptându-se chiar Codul comercial uniform, reglementarea având caracter federal.

§2. Evoluția dreptului comercial român

1. Începuturile dreptului comercial român. Ca și în celelalte state europene, în țările române primele reglementări ale activității comerciale au fost de natură cutumiară izvorâte din obiceiurile locale (obiceiul pământului) sau de proveniență străină preluate de la comercianții (negustorii străini) care făceau negoț pe teritoriul românesc.

În privința normelor juridice comerciale scrise, primele semne apar în „Pravila lu' Vasile Lupu” din Moldova și în „Îndreptarea legii a lu' Matei Basarab” din Țara Românească, însă aceste legiuiri scrise nu conțineau reguli speciale pentru activitatea comercianților.

Primele mențiuni speciale privind activitatea comercianților le regăsim în Codul lui Andronache Donici din anul 1814, întâlnind aici reguli specifice referitoare la „**daraverile comerciale**” și la „**iconomicosul faliment**”. De asemenea, unele referiri sumare la activitatea negustorilor le găsim în Codul Caragea din Muntenia (1817) și în Codul Calimach din Moldova (1828).

2. Regulamentele organice din Muntenia și Moldova, adoptate în 1831 cuprind, pe lângă normele juridice de organizare a celor două principate, unele referiri la activitatea comercială printre care și cele de înființare a tribunalelor de comerț menite să judece pricinile comerciale.

În 1840 a fost tradus și adoptat în Muntenia, suferind totuși câteva adaptări, Codul comercial francez din 1807, reglementare care după unirea celor două principate române în 1859 a fost pusă în aplicare de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza sub denumirea de „Condica de comerț a Principatelor Unite Române”.

¹ Et. C. Perruchoud, *Introduction au droit commercial des Etats-Unis*, Schulthees Polygraphischer Verlag, Zürich, 1990, p. 10.